

ΙΣΤΟΡΙΑ Β΄ ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

3.α. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

- «Καθώς η φορολογία ήταν κυρίως σε χρήμα, η σοβαρή έλλειψη νομισμάτων ανάγκαζε συχνά τους αγρότες να καταφεύγουν σε τοκογλύφους».
- «καθήκον τους ήταν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε περιόδους στρατιωτικών εκστρατειών ή εχθρικών εισβολών, αναλαμβάνοντας οι ίδιοι να προμηθεύονται τα απαραίτητα όπλα και άλογα».
- «Σε περιόδους ειρήνης, ωστόσο, οι ίδιοι αυτοί άνδρες καλλιεργούσαν τους αγρούς και τα αμπέλια τους. Καθώς η ιδιοκτησία τους δεν ήταν αισθητά μεγαλύτερη από εκείνη ενός απλού αγρότη, τα βάρη που επωμίζονταν γίνονταν δυσβάστακτα».

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [2.3. Κοινωνία, α. Η ανώτερη αριστοκρατία και γ. Η κοινωνία του χωριού και η πάλη κατά των δυνατών] μπορούν να αξιοποιηθούν οι αναφορές:

- «Οι αγροτικές κοινότητες και ο δήμος υφίστανται την ασφυκτική πίεση των μεγάλων γαιοκτημόνων, των δυνατών, και περιέρχονται σταδιακά υπό την κηδεμονία και προστασία τους».
- «Οι μικροκαλλιεργητές, υπερφορτωμένοι από φόρους, προτιμούν να παραχωρήσουν τους κλήρους τους και να γίνουν πάροικοι των δυνατών, παραιτούμενοι εκούσια από μια οδυνηρή ελευθερία».

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να εξηγεί τα δυσβάστακτα βάρη που επωμίζονταν οι αγρότες-στρατιώτες παρά τις σημαντικές υπηρεσίες που προσέφεραν.

3.β. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της πηγής, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

- «Ο πλούτος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στους αγρότες».
- «Οι αγρότες ήταν οι κύριοι φοροδότες του κράτους και οι προστάτες των συνόρων του».
- «Εξάλλου, πολλοί αγρότες παρείχαν στην αυτοκρατορία και τις στρατιωτικές τους υπηρεσίες».

- «Παρά το γεγονός ότι η Βυζαντινή Αυτοκρατορία βρισκόταν σχεδόν μόνιμα σε εμπόλεμη κατάσταση, δεν υπήρχε επαγγελματικός στρατός».
- «Τον κύριο όγκο του πολυάριθμου βυζαντινού στρατού τον αποτελούσαν οι λεγόμενοι *στρατιώται* που καθήκον τους ήταν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε περιόδους στρατιωτικών εκστρατειών ή εχθρικών εισβολών».

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [2.3. Κοινωνία, γ. Η κοινωνία του χωριού και η πάλη κατά των δυνατών] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από το απόσπασμα:

- «Για τους λόγους αυτούς ο αγώνας κατά των δυνατών υπήρξε μια από τις σημαντικότερες πλευρές της εσωτερικής πολιτικής των Μακεδόνων. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς αποτέλεσε το *αλληλέγγυον*, νόμος που υποχρέωνε τους εύπορους γείτονες να καταβάλλουν τους φόρους των φτωχών αγροτών της κοινότητας».

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγών και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να παρουσιάζει το διπλό όφελος που αποκόμιζε το Βυζαντινό κράτος από τους αγρότες-στρατιώτες (είσπραξη φόρων και άμυνα) και την προσπάθεια κυρίως των Μακεδόνων αυτοκρατόρων να τους προστατεύσουν από τους δυνατούς με τη θέσπιση ευνοϊκών για τους αγρότες νόμων.